

Årsmelding Faggruppen for kjemiens historie 2024

v/ Faggruppens leder, Annette Lykknes

Faggruppen arbeider for å øke kjennskapet til kjemiens historie i Norge og er et bindeledd til tilsvarende grupper i andre land. Antall medlemmer av faggruppen er 88 pr. 31.12.24, uendret fra i fjor.

Styret i faggruppen har i 2024 bestått av: Annette Lykknes (leder), Leiv K. Sydnes (nestleder), Lars Thomas Wold og Jonas Persson (styremedlemmer), samt Marit Røyne (varamedlem).

I løpet av 2024 har det blitt avholdt tre styremøter på Zoom. I tillegg har leder og nestleder hatt fire Zoom-møter med representanter fra Blaafarveværket for å planlegge seminar i forbindelse med EuChemS Landmark Award i juni 2025. Nestleder representerte faggruppen i programkomiteen for Landsmøtet i kjemi, samt på Rådsmøtet i NKS i april.

Årsmøtet 2023

Årsmøtet for 2023 ble avholdt 17. januar 2023 ved NTNU i Trondheim. Det faglige temaet var periodesystemet før og nå. Annette Lykknes fortalte om og presenterte historiske tredimensjonale periodesystem, Jonas Persson viste LEGO- og 3D-printede modeller av periodesystemet til undervisningsformål, og Leiv K. Sydnes fortalte om navnssetting av grunnstoffer i moderne tid. Rapport fra møtet ble publisert i Kjemi 2/2024.

Landsmøtet i kjemi i Oslo

I juni avholdt NKS landsmøte i kjemi på Kjemisk institutt, Universitetet i Oslo. Faggruppen bidro med to foredrag; Annette Lykknes om historier om grunnstoffoppgdagelser, Brit Salbu om historien om kjernekjemi i Norge. Faggruppen stod også bak invitasjonen av Pieter Thyssen fra KU Leuven, Belgia, som holdt plenarforedrag om «The Rare Earth Crisis: Past, Present and Future». Alle foredrag ble godt mottatt. Et sammendrag av Thyssens bidrag ble publisert i Kjemi 5/2024.

EuChemS Historical Landmark Award til Blaafarveværket

NKS har på initiativ fra faggruppen to ganger nominert Blaafarveværket til EuChemS Historical Landmark Award. Prisen har som mål å utpeke steder i Europa som har vært viktige for det europeiske eller regionale kjemisamfunnet og/eller har inspirert til en europeisk eller regional tilhørighet.

Prisen på europeisk nivå for 2023 ble tildelt Blaafarveværket.

Blaafarveværket har vært en betydningsfull kjemiindustriarbeidsplass i Norge med en sentral betydning for Europa, og var en av de viktigste eksportørene av koboltblåfarge til midt på 1800-tallet. Fargen var etterspurt til bruk i glasur, farging av porselen og glass samt i kunstmaling, og ble sendt til kunder i Sverige, Danmark, Tyskland, Belgia, Nederland, Storbritannia og Kina. Tildeling av prisen til Blaafarveværket ble omtalt i Kjemi 4/2004. Sammen med ansatte på Blaafarveværket deltar Annette Lykknes og Leiv K. Sydnes i gruppen som planlegger seminar og avduking av plakett 21. juni i 2025.

Representasjon

Annette Lykknes er NKS sin representant i Division of History of Chemistry (EuChemS), som hun også leder, samt i IUPACs Committee on Chemistry Education. Leiv K. Sydnes er tidligere president for

IUPAC og NKS og representerer nå NKS i IUPACs CHEMRAWN-komité (Chemical Research Applied to Worlds' Needs), som han også tidligere har ledet.

Annette Lykknes var med i programkomiteen for 9th EuChemS Chemistry Congress (ECC9), som fant sted i Dublin i juli, og var koordinator for temaet «Education, History, Cultural Heritage and Ethics in Chemistry».

Bidrag til bladet Kjemi

Hver faggruppe har ansvar for   levere bidrag til tre nummer av bladet Kjemi hvert år. I løpet av 2024 har medlemmer av faggruppen fått inn åtte faggrupperelaterte artikler til Kjemi, fordelt på fem nummer.

 konomi

Faggruppen har 75844 kroner på konto per 31.12.24. Styret har brukt 7131 kroner i løpet av året.